

Posudek bakalářské eseje

Karolina Komárková: „Československý gramofon 50. a 60. let 20. století jako vizuální obraz své doby“

Praha: FHS UK, 2015

1) Problém vlastního vymezení tématu a smyslu práce

Karolině Komárkové se podařilo promítnout do tématu bakalářské práce vlastní, dlouhotrvající zaujetí vizuální podobou gramofonových obalů. Zjistila, že pro vymezenou oblast, tedy 50. a 60. léta v Československu, dosud neexistuje základní práce, která by se věnovala shromáždění a počáteční analýze tohoto materiálu. Pokud má bakalářská práce především ověřit zvládnutí metodiky a odborné systematickosti v přístupu k předmětu zkoumání, podařilo se to náležitě. Ovšem i novátorská stránka tématu je zde významná.

2) Otázka metodičnosti přístupu

Za zásadní stránku gramofonových obalů autorka pokládá jejich grafickou podobu, proto sleduje především postupný vývoj jejich výtvarného výrazu, přičemž ostatní složky chápe jen jako doprovodné a podřízené. Protože se jedná o produkt užitého umění, bylo přijatelné předpokládat, že daný výtvarný výraz bude reflektovat dobově dominující, aktuálně prosazovaný vizuální styl, a to jak „shora“, z pozice státních institucí, tak „zdola“, od poučených tvůrců a kulturních pracovníků. Proto se autorka věnuje pečlivému naznačení kulturního kontextu, který zasazuje do stručné historické charakteristiky let 1948 až 1968. Ve shodě se současným umělecko-historickým bádáním přibližuje především výtvarné styly socialistického realizmu a tzv. bruselského stylu. Navíc uvolňování uměleckého klimatu potvrzuje i postupné pronikání abstrakce, především inspirované „geometrizací“ realistických motivů nebo postupy abstraktního expresionismu. V práci samozřejmě nechybí ani odpovídající náčrt fungování gramofonového průmyslu a věcné hodnocení úlohy gramofonového obalu. Na průsečíku přístupů umělecko-historického a sémiotického pak v poslední kapitole, která tvoří větší polovinu práce, dokumentuje a rozebírá zásadní výtvarná řešení gramofonových obalů. Práce o dostatečném rozsahu 54 rukopisných stran je rozvržena logicky, zvolenou problematiku autora sleduje rozmyšleně a vyváženě.

3) Věcné poznámky

Autorce se rozhodně podařilo prověřit naprostou většinu pramenných materiálů, provedla velmi reprezentativní výběr, jehož hlavním kritériem bylo jednak doložit škálu výtvarných řešení a jednak představit umělecky spíše hodnotnější řešení. Nicméně při srovnávání obalů by kromě diachronního hlediska mohlo být rozpracováno i hledisko synchronní, které by mohlo naznačit jistou typologii obalů podle dominující složky (např. písmové-typografické, písmové-kaligrafické, popisné-kresebné, popisné-fotografické, kolážové, stylizace zobrazivých motivů, geometrické kompozice, čisté abstraktní motivy). Při postupném uplatňování abstraktních motivů, které byly ve volném umění z kulturně politických důvodů odmítány, pak mohlo být přínosné odhalit dobovou argumentaci podporující vazbu abstraktního malířství a hudby.

4) Hodnota pramenů a poznámkového aparátu

Výběr použité literatury je pro danou úroveň kvalifikační práce přijatelný. Obsahuje jednak dobové pramenné stati o gramoobalech (výborně posloužil časopis Gramorevue), jednak práce sledující historický a kulturně politický kontext vytčeného období (Benešová – Šimůnek, Brůžek, Knapík, Lizcová, Sedláková – Váňa, Vaněk). Pro získání vhledu do autentické estetické ideologie neváhala prostudovat Ždanova, nicméně pro získání nezkráceného hodnocení dobových uměleckých výbojů připojila i práce Chalupeckého. Nechybí obecnější studie o médiích (Burton – Jiráček), nebo naopak dílčí rozpracování potřebných témat, byť jen v internetových zdrojích (Ústav pro studium totalitních režimů, sorela, Supraphon).

Literatura je zapsána bibliograficky správným způsobem. Internetové zdroje obsahují datum expirace. Přímé citace i parafráze jsou používány náležitě. Poznámkový aparát je využíván k odkazům na literaturu.

V práci je poněkud opomenuta stránka přehledného soupisu pramenného materiálu. Ačkoli je uvedeno 86 reprodukcí gramofonových obalů, chybí přehledný seznam, který by mohl být i nástrojem hledání pro další badatele.

5) Jazyková stránka práce

Práce je napsána odpovídajícím odborným jazykem, formulace jsou logické a srozumitelné.

6) Závěrečné hodnocení

Vysoce hodnotím samostatnost a zaujatost autorky, která nicméně svůj postup adekvátně konzultovala.

Dokázala jednotlivé části udržet v patřičných proporcích a připravila také bohatý zdroj poznatků pro další rozpracování problematiky. Autorka doložila patřičnou odbornou kompetenci.

Práce vykazuje dostatečnou metodičnost, je napsána patřičně odborným jazykem, správně využívá zdrojů.

Práci navrhuji k obhajobě, moje hodnocení je „1-“, v případě výborné obhajoby i „1“.

Aleš Svoboda, vedoucí práce, 13. 9. 2015